

Maankäyttö, liikenne ja ympäristö

Nykytilan kartoitus

Tehtävä: yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat
valtionavustustehtävät

Tehtävien nykytilan kartoitus

Lakiperusta:

- Laki yksityisistä teistä, joka nyt kokonaisuudistuksessa ja luonnos hallituksen esitykseksi yksityistieläksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on lausunnoilla 21.3.2017 saakka.
- Valtionavustuslaki.
- Liikenneviraston ohjeita 11/2016: Yksityisteiden valtionavustukset

Yksityistien tieosakkaiden on pidettävä tie tarkoitustaan vastaavassa eli lähinnä tieosakkaiden liikenteen edellyttämässä kunnossa. Tieosakkaat päättävät itse myös tien kunnossapitotasosta. Suurempi perusparannushanke tai ison sillan uusiminen on tieosakkaille usein taloudellisesti erittäin suuri rasitus. Tiellä saattaa lisäksi olla liikenteellistä merkitystä muillekin kuin tieosakkaille.

Parantamishankkeiden toteuttamiseen voidaan myöntää harkinnanvaraista valtionavustusta. Sitä haetaan nykyisin ELY-keskukselta. Avustuksen myöntämisessä noudatetaan valtionavustuslakia ja yksityistielakia. ELY-keskuksen harkinnassa on avustettavien kohteiden valinta ja avustuksen suuruus. Yksityistielossien ja jääteiden kunnossapitokustannuksiin myönnetään vuosittaista valtionavustusta.

1. Vaikuttavuus. Miksi tätä tehtävää hoidetaan?

Poliittisen ohjauksen näkökulmasta (mitä kansan valitsevat edustajat haluavat nähdä tapahtuvan?)

- Yksityisteitä on maassamme n. 350000 km ja monet niistä ovat paikallisesti tärkeitä, ihmisten liikkumisen ja erilaisten kuljetusten kannalta. Yksityisteiden halutaan pysyvän liikennettä palvelevassa kunnossa. Valtionavustuksella halutaan turvata päivittäinen liikennöitävyys ja liikenneturvallisuus korjaamalla tien vaurioita ja rakenteita.

Lainsäädäntöohjauksen näkökulmasta (mitkä pakolliset asiat lainsäätäjä on määrännyt maakunnalle?)

- Valtionavustuskelpoisille yksityisteille voidaan myöntää harkinnanvaraisesti valtionavustusta. Tehtävää sinänsä ei ole esitetty pakolliseksi maakunnan tehtäväksi, vaan tehtäväksi, jota maakunta voi lisäksi hoitaa.
- Avustusta voi hakea tien tiekunta. Avustusta myönnetään pääasiassa tien vaurioiden ja rakenteiden korjaamiseen. ELY-keskus, jatkossa maakunta, arvioi hankkeen kiireellisuuden ja vaikuttavuuden. Avustuksesta päättää ELY-keskus, jatkossa maakunta, jonka alueella tie tai suurin osa siitä sijaitsee.
- Ensisijaisesti avustettavia hankkeita ovat muun muassa:
 - Huonokuntoiset sillat ja tierummut
 - Tulva- ja routavauriot
 - Liikenneturvallisuuden kannalta tärkeitä kohteita, kuten vaarallisen kaarteen oikaisu, liittymäkohdan parantaminen tai tielinjan siirtäminen
 - Tien kuivatuksen ja kantavuuden parantaminen
 - Yksityistielossit ja jäätiet

2. Asiakkaat. Ketä varten tätä tehtävää hoidetaan?

- Tiekunnat ja niiden kautta kaikki yksityistien tieosakkaat eli tienvarren asukkaat, yritykset ja muut tienkäyttäjät (mahdollinen läpikulkuliikenne)

3. Prosessit. Miten tätä tehtävää hoidetaan?

- Parantamisen valtionavustusta voi hakea valtionavustuskelpoisen tien tiekunta. Tien avustuskelpoisuus tarkastetaan ennen hakemuksen muun käsittelyn aloittamista. Päätös valtionavustuksen hakemisesta täytyy tehdä tiekunnan kokouksessa.
- ELY-keskus käsittelee ja arvioi, onko tie valtionavustuskelpoinen. Tähän liittyviä tietoja voi ELY-keskus tarkastaa maastokäynnillä.
- ELY-keskuksen harkinnassa on avustettavien kohteiden valinta ja niiden saaman avustuksen määrä. Avustettavia kohteita ja avustusten suuruutta harkittaessa otetaan huomioon parantamistarve, esitetyt toimenpiteet, valtionavustuksen tarve sekä hankkeiden kiireellisyys ja tärkeys.
- ELY-keskuksen myönteisessä avustuspäätöksessä hyväksytään ja määrätään hankkeen suunnitelma ja kustannusarvio, avustusprosentti, avustuksen enimmäismäärä, maksuerien lukumäärä, työn toteutusaika ja muut ehdot
- Jos hanke ei täytä avustettaville hankkeille edellä esitettyjä edellytyksiä, tehdään siitä kielteinen avustuspäätös.
- Avustus maksetaan työn edistymisen mukaan avustuspäätöksen mukaisissa erissä
- Tiekunta on vastuussa parantamishankkeen toteuttamisesta, ELY-keskus valvoo toteuttamista
- Avustusprosessiin liittyy maastokatselmuksia, jotka ELY-keskuksen yksityistieasiantuntija tekee

4. Henkilöstö ja osaaminen. Kuka tätä tehtävää hoitaa ja mitä pitää osata?

- Uudenmaan ELY-keskuksessa yksityisteiden valtionavustuksiin liittyviä työtehtäviä hoitaa yksi henkilö, jonka toimenkuvassa on myös muita tehtäviä. Työpanos yksityistietehtäviin on Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakuntien osalta yhteensä on 0,5 htv. Lisäksi kokonaisuuteen liittyy neuvontaa ja hakemusten vastaanottoa, jonka hoitaa koko maan osalta Pirkanmaan ELY-keskus ja avustusten maksatusta, jota hoitaa koko maan osalta ELYjen ja TE-toimistojen KEHA-keskus. Keski-Suomen ELY-keskus hoitaa koko maan osalta pientieasioita ja niihin lukeutuen myös yksityistieasioiden kehittämistä.
- Yksityisteiden valtionavustamisen tehtäväkokonaisuus edellyttää syventymistä ohjaaviin lakeihin, tieteknistä osaamista (opisto- tai korkeakoulutaso), yksityistieavustusjärjestelmän käyttötaitoa ja erittäin hyviä vuorovaikutustaitoja.

5. Resurssit ja kumppanuudet. Millä rahoilla tätä tehtävää hoidetaan ja kenen kanssa?

Resurssit:

- Vuonna 2016 tehtiin Uudenmaan ELY-keskuksessa 17 kappaletta myönteisiä valtionavustuspäätöksiä koskien yksityisteiden perusrantamista kolmen maakunnan alueella (Uusimaa, Kanta-Häme & Päijät-Häme). Kielteisiä päätöksiä tehtiin yhteensä kuusi kappaletta. Vuonna 2016 avustettujen hankkeiden hyväksytyt kustannusarvio oli yhteensä 775 961 euroa, josta valtioavustus oli 491 509 euroa.
- Nykytilanteessa Uudenmaan ELY-keskus käsittelee kolmea maakuntaa yhtenäisenä alueena. Rahojen jakautuminen maakunnittain vaihtelee vuosittain niin tienpidossa kuin yksityistieavustuksissakin riippuen missä on millaisiakin tarpeita ja hankkeita.
- Raha tulee valtion budjetista ja koko maan yksityistieavustuspotti vaihtelee suuresti vuosittain.

Kumppanuudet:

- Tiekkunnat, muut ELY-keskukset (erityisesti Pirkanmaa ja Keski-Suomi, joilla valtakunnallista vastuuta), Liikennevirasto, LVM, kunnat ja Suomen Tieyhdistys

